

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญ

การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ส่งผลให้การติดต่อระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว เวียดนาม กัมพูชา มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์กับไทยมาอย่างยาวนาน ทั้งในแง่ของมิตรประเทศและอริศัตรู ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางภาษา วัฒนธรรม และวิทยาการของกันและกันเพื่อทดแทนหรือเพิ่มเติมในสิ่งที่ตนยังมีไม่ครบถ้วน

จังหวัดบุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่มีคนไทยเชื้อสายเขมรอาศัยอยู่จำนวนหนึ่ง เนื่องจากคนพื้นเมืองดั้งเดิมของบุรีรัมย์ส่วนหนึ่งคือชนชาติเขมร จึงได้รับอิทธิพลทางภาษาและวัฒนธรรมเขมรมาไม่น้อย ทั้งนี้ จากข้อมูลประชากรศึกษาของจังหวัดบุรีรัมย์ (กรมศิลปากร: ๒๕๔๒, ๓๗) พบว่าประชากรบุรีรัมย์ใช้ภาษาพูดอยู่ ๔ ภาษา โดยจำแนกไว้ ดังนี้

๑) ภาษาไทยอีสาน มีคนใช้ประมาณ ๕๐% (ใช้มากในอำเภอลำปลายมาศ อำเภอปะคำ อำเภอพุทไธสง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ อำเภอนาโพธิ์ อำเภอสตึก อำเภอโนนดินแดง อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอหนองกี่ อำเภอคูเมือง อำเภอหนองหงส์ และ อำเภอเมืองบุรีรัมย์บางส่วน)

๒) ภาษาไทยเขมร หรือ ภาษาเขมรถิ่น มีคนใช้ประมาณ 18% (ใช้มากใน อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอห้วยราช อำเภอประโคนชัย อำเภอกระสัง อำเภอบ้านกรวด อำเภอคูเมือง บางส่วน และอำเภอพลับพลาชัย)

๓) ภาษาไทยโคราช มีคนใช้ประมาณ ๓๐% (ใช้มากในอำเภอนางรอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอละหานทราย อำเภอปะคำ อำเภอขาม และอำเภอหนองกี่) รวมทั้งภาษาไทยภาคกลางด้วย

๔) ภาษาไทยส่วย มีคนใช้ประมาณ ๒% (อำเภอสตึก อำเภอบ้านด่าน อำเภอห้วยราช อำเภอประโคนชัย อำเภอหนองกี่)

จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่าประชากรในบุรีรัมย์ใช้ภาษาไทยเขมร (เขมรถิ่น) และภาษาส่วย ๒๐% โดยประมาณ ซึ่งทั้งสองภาษานี้ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาเขมร จัดอยู่ในกลุ่ม “ภาษาย่อยของภาษาเขมร” ส่วนการใช้ภาษาไทยอีสาน ภาษาไทยโคราชและภาษาไทยภาคกลางที่มีอยู่มากกว่าภาษาไทยเขมร (ภาษาเขมรถิ่น) และภาษาไทยส่วยนั้น เนื่องมาจากการย้ายถิ่นฐานของคนในท้องถิ่นที่เป็นคนไทยเชื้อสายเขมร รวมถึงการอพยพเข้ามาเพิ่มเติมของคนจากท้องถิ่นอื่น จึงทำให้วัฒนธรรม

และการพูดมีกลมกลืนกัน ปัจจุบันภาษาพูดท้องถิ่นโดยเฉพาะภาษาเขมรและส่วยจึงค่อย ๆ เลือนหายไปพอสมควร

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของภาษาย่อยของภาษาเขมร คือ ภาษาไทยเขมร (เขมรถิ่น) และภาษาไทยส่วย ที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาของประชากรในจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้ ภาษาเขมร มีอิทธิพลต่อภาษาไทยรองมาจากภาษาบาลีสันสกฤต ทั้งนี้ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง ๒๕๕๑) และ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง ๒๕๕๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จึงได้บรรจุรายวิชาภาษาเขมร และรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาเขมรไว้ในโครงสร้างหลักสูตร ดังนี้

ตารางแสดงรายวิชาภาษาเขมรและรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาเขมรที่บรรจุในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๑ และ พ.ศ. ๒๕๕๕)

หลักสูตร	ชื่อวิชา	หมวดวิชา / กลุ่มวิชา
หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง ๒๕๕๑)	๑๕๔๑๓๐๖ ภาษาเขมรในภาษาไทย (Khmer in Thai)	วิชาเฉพาะ/ กลุ่มวิชาภาษา
	๑๕๔๒๑๑๐ ภาษาเขมร (Khmer)	วิชาเฉพาะ/กลุ่มวิชาเอก
หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง ๒๕๕๕)	๑๕๔๑๑๐๒ ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย	วิชาเฉพาะ/กลุ่มวิชาเอก
	๑๕๔๑๕๐๑ ภาษาเขมร ๑ (Khmer I)	วิชาเฉพาะ /กลุ่มวิชาภาษาอาเซียน
	๑๕๔๒๕๐๔ ภาษาเขมร ๒ (Khmer II)	
	๑๕๔๒๕๐๗ ภาษาเขมร ๓ (Khmer III)	

การบรรจุรายวิชาภาษาเขมรและรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาเขมรไว้ในโครงสร้างหลักสูตร ทั้งหลักสูตรเดิมและหลักสูตรใหม่นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักศึกษารู้ที่มาของเค้ารากภาษาไทยอันได้รับอิทธิทั้งภาษาเขียนและภาษาพูดมาจากภาษาเขมร ได้เข้าใจว่าภาษาเขมรมีอิทธิพลต่อภาษาไทยมากน้อยเพียงใดและในขณะเดียวกันภาษาไทยก็มีอิทธิพลต่อภาษาเขมร โดยเฉพาะในภาษาเขมรปัจจุบัน ตลอดจนได้ความรู้ด้านภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียนเพื่อนำไปใช้สื่อสารระดับเบื้องต้น

จากการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ๑๕๔๒๑๑๐ ภาษาเขมร (Khmer) หลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย หลักสูตร ปรับปรุง ๒๕๕๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ใน ภาคการศึกษา ๑/๒๕๕๕ กลุ่มเรียน คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย (ศศ.บ.) ชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๓๗ คน พบว่านักศึกษาแม้จะมีนักศึกษาบางส่วนที่มีพื้นฐานการพูดภาษาเขมรถิ่น แต่นักศึกษาทุกคนยัง ขาดพื้นฐานในด้านการเขียนและการอ่านภาษาเขมร โดยมีนักศึกษาบางส่วนพยายามฝึกฝนเอาใจใส่ ทบทวนเนื้อหาในบทเรียนและซักถามผู้สอนเมื่อไม่เข้าใจบทเรียน แต่บางส่วนยังขาดความเข้าใจว่า การเรียนภาษาหนึ่ง ๆ ที่ไม่ใช่ภาษาแม่ของเรานั้น ต้องอาศัยความเพียรพยายามและหมั่นทบทวน เนื้อหาในบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ

จากผลการจัดการเรียนการสอนรายวิชาดังกล่าว พบว่านักศึกษาส่วนน้อยมีผลการเรียนใน ระดับ A (4) โดยส่วนใหญ่มีผลการเรียนในระดับ B (3) และ C+ (2.5) ดังตารางสรุปผลการจัดการเรียน การสอน ดังนี้

สรุปผลการจัดการเรียนการสอนของรายวิชา ๑๕๔๒๑๑๐ ภาษาเขมร (Khmer)

1. จำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ๓๗ คน
2. จำนวนนักศึกษาที่คงอยู่เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา ๓๗ คน

ตารางการกระจายของระดับคะแนน (เกรด) รายวิชา ๑๕๔๒๑๑๐ ภาษาเขมร (Khmer)

ระดับคะแนน	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
A	๓	๘.๑
B+	๕	๑๓.๕
B	๑๓	๓๕.๑๕
C+	๑๓	๓๕.๑๕
C	๓	๘.๑
D+	๐	๐
D	๐	๐
E / F	๐	๐
ไม่สมบูรณ์ (I)	-	-

จากผลการจัดการเรียนการสอนข้างต้น ส่งผลให้ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนตระหนักได้ว่าต้อง ปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นให้การเรียนรู้ของนักศึกษาเกิดความตื่นตัว และเกิด ผลสัมฤทธิ์ที่ดียิ่งขึ้น

การเรียนการสอนตามหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง ๒๕๕๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้บรรจุรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาภาษาอาเซียน คือ ๑๕๔๑๕๐๑ ภาษาเขมร ๑ (Khmer I) ไว้ในโครงสร้างหลักสูตรโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษา

เรียนรู้ภาษาเขมรระดับเบื้องต้น อันเป็นภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถนำไปใช้ติดต่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนไทยและคนเขมร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้เห็นผลสัมฤทธิ์จากการเรียนการสอน คือ การใช้ภาษาเขมรในระดับเบื้องต้น ที่เน้นการสอนเพื่อพัฒนาในด้านทักษะการใช้ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยใช้วิธีการประเมินนักศึกษาจากการจัดกิจกรรมและการมอบหมายงานในชั้นเรียน การทำแบบทดสอบข้อเขียนกลางภาคเรียน และปลายภาคเรียน

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารเบื้องต้น

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัญหาจากการเรียนการสอน ในรายวิชา ๑๕๔๑๕๐๑ ภาษาเขมร ๑

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๓.๑ กลุ่มเป้าหมายที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านภาษาไทย ภาษาศาสตร์และภาษาเขมรถิ่นแตกต่างกันอาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนการสอน

๑.๓.๒ กลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมากถึง ๖๘ คน อาจส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนการสอน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของการใช้ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารเบื้องต้น (การเขียน การพูด การอ่าน และการฟัง) จากการเรียนการสอนรายวิชา ๑๕๔๑๕๐๑ ภาษาเขมร ๑ (Khmer I) ภาคการศึกษา ๒/๒๕๕๖ ด้วยผลการดำเนินงานที่ได้มอบหมาย การสอบสอบปฏิบัติในชั้นเรียน การทำแบบทดสอบข้อเขียนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย (ศศ.บ.) ชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๖๘ คน

ทั้งนี้ จากการเรียนการสอนวิชา ๑๕๔๒๑๑๐ ภาษาเขมร (Khmer) ประจำภาคการศึกษา ๑/๒๕๕๕ พบว่า แม้นักศึกษาบางส่วนจะมีพื้นฐานภาษาเขมรถิ่นไทยซึ่งเอื้ออำนวยแก่การสื่อสารด้วยภาษาพูดกับชาวเขมร แต่ภาษาเขมรมาตรฐานและภาษาเขมรถิ่น มีทั้งลักษณะร่วม ตลอดจนความแตกต่างบางประการ ที่อาจส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่ผิดพลาดได้ ดังตารางเปรียบเทียบความหมายของคำในภาษาเขมรกับภาษาเขมรถิ่น ดังนี้

คำเขมร (คำอ่าน)	คำแปล	คำเขมรถิ่น	คำแปล
ស្រុកក្រែវ (เซราะ-กราว)	ต่างประเทศ เมืองนอก (น.)	เซราะ-กราว	บ้านนอก (ว.)
ស្រុកស្រែ (เซราะ-แสร)	บ้านนอก (ว.)	เซราะ-แสร	บ้านนา เขตที่นา (น.)
ទំនៀម (อ๋อน-เด็ก)	เต่า	เน็ก	เต่า

จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาข้างต้น พบว่านักศึกษายังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเทียบรูปพยัญชนะเขมรกับภาษาไทย ซึ่งบางตัวเมื่อเทียบรูปพยัญชนะเขมรมีจะหน่วยเสียงพยัญชนะหรือมีพื้นเสียงต่างกัน ดังนี้

ตารางตัวอย่างการเทียบรูปพยัญชนะ / รูปคำที่มักเทียบรูปผิด

พยัญชนะเขมร	เทียบรูปพยัญชนะไทย	
	การเทียบรูปที่ผิด	การเทียบรูปที่ถูกต้อง
ค	ก	ค
จ	จ	ช
ด	ด	ฎ
ต	ต	ท
ป	ป	พ
ตบ	ตบ	ตบ
สอก	สอก	สก
ไต	ไท	ไถ
นาง	เนียง	นาง
ชาง	จาง	ชาง
มาน	เมียน	มาน
โลก	เลาก	โลก
เฌีร์	เตีร์	เฌีร์
เทา	เตา	เทา
สฎาจ	สดาจ	สฎาจ
ภาษา	เพียซา	ภาษา
อาหาร	อาฮา	อาหาร

ตารางตัวอย่างการถ่ายถอดเสียงพยัญชนะ หรือคำที่มักถ่ายถอดเสียงผิด

พยัญชนะเขมร	การถ่ายถอดเสียง	
	การถ่ายถอดเสียงที่ผิด	การถ่ายถอดเสียงที่ถูกต้อง
กั	/ kaa /	/ kaa /
คั	/ koo /	/ koo /
มา	/ maa /	/ mie /
เต	/ coo /	/ cao /
นាំ	/ nam /	/ nǎm /
เ็ญ	/ kmɛɛ /	/ kmae /
ปฺระ	/ prah /	/ preəh /

จากข้อมูลข้างต้น จึงได้สร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอนตามขอบเขตด้านเนื้อหาการประเมินผลการเรียน จะประเมินจากเครื่องมือวิจัย (ดูภาคผนวก) คือ งานมอบหมายในชั้นเรียน การทดสอบและการทำกิจกรรมในชั้นเรียน การสอบกลางภาคเรียนและการสอบปลายภาคเรียน และนำมาศึกษาวิเคราะห์ทักษะทางภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารเบื้องต้น (การฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาเขมร ในระดับเบื้องต้น) ของนักศึกษาในกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

- แบบฝึกถ่ายถอดอักษรเขมรเป็นอักษรไทย
- แบบฝึกอ่านระดับเบื้องต้น
- แบบฝึกทักษะการพูด
- แบบฝึกเขียนภาษาเขมรเบื้องต้น
- ข้อสอบกลางภาคเรียน
- ข้อสอบปลายภาคเรียน

๑.๔.๒ กลุ่มเป้าหมาย

ในที่นี้กลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย (ศศ.บ.) ชั้นปีที่ ๑ (รุ่น ๕๖) ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ๑๕๔๑๕๐๑ ภาษาเขมร ๑ (Khmer I) ประจำภาคการศึกษา ๒/๒๕๕๖ จำนวน ๖๘ คน

๑.๔.๓ ตัวแปรที่ศึกษา

๑.๔.๓.๑ ตัวแปรอิสระ คือ เพศของกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๖๘ คน จำแนกได้ ดังนี้

ก). เพศชาย จำนวน ๕ คน

ข). เพศหญิง จำนวน ๖๓ คน

๑.๔.๓.๒ ตัวแปรตาม ได้แก่ พื้นฐานความรู้ภาษาเขมรถิ่นของนักศึกษาแต่ละคน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

๑.๕.๑ **กัมพูชา** ในงานวิจัยนี้ ใช้ในบริบทของชื่อประเทศ การอ้างถึงการเมือง การปกครอง เช่น ประเทศกัมพูชา รัฐบาลกัมพูชา ด้านตรวจคนเข้าเมืองกัมพูชา

๑.๕.๒ **เขมร** ในงานวิจัยนี้ ใช้คำว่า เขมร ในบริบทของภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม เชื้อชาติ เช่น ภาษาเขมร วัฒนธรรมเขมร

๑.๕.๓ **ภาษาเขมร** หมายถึง ภาษาเขมรมาตรฐาน

๑.๕.๔ **ภาษาเขมรถิ่นไทย** หมายถึง ภาษาไทยเขมรและภาษาไทยส่วย เพราะทั้งสองภาษา เป็นภาษาย่อยของภาษาเขมรที่คนไทยเชื้อสายเขมร (ขอม ส่วย) ใช้สื่อสารกัน

๑.๕.๕ **ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารเบื้องต้น** หมายถึง การฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาเขมร ในระดับเบื้องต้น

๑.๕.๖ **ผลสัมฤทธิ์** หมายถึง ผลของการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย (ศศ.บ.) ชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๖๘ คน รายวิชา ๑๕๔๐๕๐๑ ภาษาเขมร ๑ ภาคการศึกษา ๒/๒๕๕๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยนำมาจากการประเมินผลทักษะการสื่อสารระดับเบื้องต้นด้านการเขียน การอ่าน การฟังและการพูด จากงานมอบหมาย (แบบฝึกหัดและการสอบปฏิบัติ) และการสอบข้อเขียน (สอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน) โดยมีเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

ตารางแสดงผลสัมฤทธิ์ทักษะการสื่อสารระดับเบื้องต้น

ค่าร้อยละ	ผลสัมฤทธิ์
ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป	ดีมาก
ร้อยละ ๗๐-๗๙	ดี
ร้อยละ ๖๐ - ๖๙	พอใช้
ร้อยละ ๕๐ - ๕๙	ผ่าน
ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐	ปรับปรุง

๑.๕.๗ นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย หมายถึง นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย (ศศ.บ.) ชั้นปีที่ ๑ (รุ่น ๕๖) จำนวน ๖๘ คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ๑๕๔๑๕๐๑ ภาษาเขมร ๑ ภาคการศึกษา ๒/๒๕๕๖ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

๑.๖ ประโยชน์ที่ว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ได้รู้ผลสัมฤทธิ์ของการใช้ภาษาเขมรเพื่อการสื่อสารเบื้องต้นจากการจัดการเรียนการสอนรายวิชา ๑๕๔๑๕๐๑ ภาษาเขมร ๑ ภาคการศึกษา ๒/๒๕๕๖

๑.๖.๒ เพื่อได้แนวทางปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชาดังกล่าว และรายวิชาที่ต้องสอนต่อเนื่องกันไป (วิชาภาษาเขมร ๑ ภาษาเขมร ๒ และภาษาเขมร ๓)